

Nr 228

Av herr **Ohlin m. fl.**, om *höjda anslag till kriminalvården.*

(Lika lydande med motion nr 177 i Första kammaren)

Folkpartiet lade i en partimotion till 1964 års riksdag fram ett stort kriminalpolitiskt program. Där i betonades bl. a. att brottsligheten ökar oroväckande och blir allt råare. Fångvården hade försatts i ett krisläge. Vår kriminalpolitik måste bli föremål för en grundlig revision. Vi betonade att kriminalvården måste utformas under medverkan av psykiatrisk och psykologisk sakkunskap. Vårdpersonalen skulle erhålla reguljärt anordnad institutionell utbildning. Saneringsmogna, för modern behandling olämpliga anstalter, borde ersättas med tidsenliga lokaler. Rymningssäkerheten borde förbättras. Den kriminologiska forskningen borde intensifieras med tonvikt på behandling och vård. Polismaktens resurser och effektivitet skulle förbättras. Det måste tillses att den som lider skada till följd av brott verkligen får ersättning.

Mot bakgrund av det trängda läget inom kriminalvården har vi också under senare år föreslagit anslagshöjningar för kriminalvårdens del. Vi har velat förstärka kriminalvårdens psykologiska och psykiatriska resurser, förbättra och effektivisera frivården, modernisera anstaltsbeståndet samt göra det rymningssäkrare. Även personalförstärkningen bland vakt- och tillsynspersonalen har vi föreslagit, liksom ökade resurser för utbildning av denna personal.

Det är enligt vår mening beklagligt att inte regeringen ansett sig kunna satsa större resurser på polisen och kriminalvården än vad som skett. Detta framstår som så mycket mer angeläget, mot bakgrund av regeringens eget konstaterande i årets statsverksproposition, att vi konfronteras med en alltmer stigande brottslighet. En ökad satsning på polisens personella resurser hade exempelvis varit önskvärd. Inom kriminalvården finns fortfarande icke oväsentliga brister, i fråga om personalresurser och anstaltsbestånd. Särskilt frivården är i behov av en fortsatt utbyggnad. Vid en avvägning mellan ökat stöd till polisen eller till kriminalvården, finner vi, med hänsyn till att polisen dock i årets statsverksproposition föreslagits få ett, om också otillräckligt, antal nya tjänster, att en ökning av anslagen till kriminalvården förtjänar högre prioritering. Vi föreslår sålunda vissa ökade anslag till kriminalvården, varvid vi lagt särskild vikt vid en utbyggnad och effektivisering av frivården.

1. Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar

Redan förra året föreslog kriminalvårdsstyrelsen en väsentlig utbyggnad av de psykoterapeutiska resurserna inom kriminalvården, såväl för kriminalvårdsstyrelsen som för anstalternas del. För kriminalvårdsstyrelsens vidkommande föreslogs då inrättande av en psykologisk sektion inom socialbyrån, som skulle ägna sig åt metodikfrågor i kriminalvårdens behandlingsarbete samt bedriva sådan forskning, som kunde vara av betydelse för rationell planering av detta arbete. För ändamålet begärdes en psykolog, en sociolog, en biträdande psykolog och ett kanslibitråde. Departementschefen — vars förslag inte ändrades av riksdagen — tillstyrkte blott inrättande av tjänsten som biträdande psykolog. Även i år upprepar kriminalvårdsstyrelsen förslaget att inrätta en psykolog-, en sociolog- och en kanslibiträddestjänst. Departementschefen tillstyrker blott kanslibiträddestjänsten. Såsom vi såväl ovan som i andra sammanhang understrukit är det av synnerlig vikt att kriminalvården tillförs personal med psykologisk skolning. Vi föreslår, därför att kriminalvårdsstyrelsens förslag, såvitt nu är i fråga, i dess helhet bifalles. Även det äskade beloppet för utförande av specialundersökningar på behandlingsområdet bör bifallas. I följd härav bör anslaget under rubricerade titel uppräknas med (avrundat) 104 000 kr.

2. Fångvårdsanstalterna: Avlöningar

a) Kriminalvårdsstyrelsen har begärt att få medel till inrättande av ett antal assistenttjänster i Ae 17 vid vissa anstalter. Dessa assistenter skall syssla med förberedelsearbete i samband med frivården. Den föreslagna personalförstärkningen torde vara nödvändig för att frivården skall fungera tillfredsställande. Vi vill hänvisa till vad vi nedan anför om att förutsättningar måste skapas för ett effektivt frivårdsarbete. Vi tillstyrker därför kriminalvårdsstyrelsens äskande beträffande två assistenter till malmöanstalten och en assistent till var och en av anstalterna i Norrtälje, Lärbro, Hälsingborg, Härlanda, Mariestad, Tidaholm, Kumla, Tillberga och Härnösand. Departementschefens förslag bör i anledning härav uppräknas med 295 911 kr.

b) Kriminalvårdsstyrelsen har begärt att sju kuratorstjänster i Ae 17 skall inrättas vid de *psykiatriska avdelningarna inom kriminalvården*. Därjämte har föreslagits tre kanslibiträddestjänster. Departementschefen har blott tillstyrkt att det förevarande anslaget för kuratorshjälp uppräknas med 10 000 kr. samt att medel beviljas för kanslibiträddestjänst. Det är enligt vår mening uppenbart att arbetet inom de rättspsykiatriska avdelningarna inte kan bli särskilt effektivt om inte tillräckligt antal kuratorer och annan personal finns knutet till avdelningarna. Vi tillstyrker därför att kriminalvårdsstyrelsens förslag i detta hänseende bifalles.

3. Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier

Rymningssäkerheten har bedömts vara av väsentlig betydelse. Från fångvårdsanstalten i Norrtälje har under senare år förekommit flera uppmärksammade rymningsfall. För att förbättra säkerheten vid norrtäljeanstalten har kriminalvårdsstyrelsen begärt 70 000 kronor till en svagströmsanläggning. Vi finner denna begäran väl motiverad och tillstyrker den därför. Anslaget bör sålunda uppräknas med 70 000 kr.

4. Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar

Den nya brottsbalken, som trädde i kraft i januari 1965, ställer stora krav på en effektiv frivårdsorganisation. Ryggraden i frivårdsorganisationen utgöres av skyddskonsulentorganisationen. Det är synnerligen angeläget att denna är så dimensionerad, att förutsättningar skapas för ett effektivt frivårdsarbete. Vi vill i detta sammanhang citera vad departementschefen anförde i proposition 10: 1962, med förslag till ny brottsbalk:

Även enligt min mening är skyddskonsulentorganisationens insatser av den största betydelse för en effektiv kriminalvård i frihet. Jag anser också liksom beredningen önskvärt, att skyddskonsulenterna och deras assistenter i större utsträckning än hittills har möjlighet att fullgöra övervakningsuppdrag och själva utföra personalundersökningar. I den mån statsmakterna fortsätter den planmässiga utbyggnad av nämnda organisation, som sedan länge pågår, kommer även befattningshavarnas möjligheter att på detta sätt mera aktivt delta i skyddsarbetet att öka.

Departementsförslaget förutsätter liksom beredningens förslag ökade personella resurser inom skyddskonsulentorganisationen.

Kriminalvårdsstyrelsen har i år begärt att skyddskonsulentorganisationen utbygges med ca 35 konsulent- och assistenttjänster. Skyddskonsulentorganisationen har redan visat sig vara alltför knäppt tilltagen. Departementschefen förordar blott en ökning med 5 assistenttjänster jämte 270 000 kr. för extra arbetskraft på assistentplanet. Denna förstärkning måste be-tecknas som alltför knapp.

En jämförelse med förhållandena utomlands visar att man på vissa håll har satsat helt andra och större resurser på frivårdsorganisationen. I Holland har man t. ex. för i stort sett samma antal frivårdsfall som i Sverige omkring 400 skyddskonsulenter och skyddsassistenter och därjämte ca 4 000 lekmän som övervakar 10 000 personer.

Vid en bedömning av frågan om ökad satsning på frivårdsorganisationen bör man även hålla i minnet, att en effektivt fungerande frivård innebär väsentliga ekonomiska besparingar jämfört med anstaltsvård.

Mot bakgrund härav är det enligt vår mening väsentligt att skyddskonsulentorganisationen snabbt utbygges. I första hand bör därför riksdagen nu bifalla de 11 tjänster som biträdande skyddskonsulent och 24 tjänster som skyddsassistent, som kriminalvårdsstyrelsen begärt. På sikt är en ytterligare utbyggnad nödvändig. Vårt förslag innebär att anslaget bör

uppräknas med 563 000 kr., varvid vi räknat med att det anslag för extra arbetskraft på assistentplanet om 270 000 kr., som departementschefen föreslagit, blir obehövt.

5. Ersättning till övervakare

Även de frivilliga övervakarna spelar en viktig roll inom frivårdsarbetet. Den ersättning som f. n. utgår har länge framstått som otillräcklig. En utredning härom har nyligen verkställts inom justitiedepartementet. Vi delar uppfattningen att övervakararvodena bör höjas. Vi framlägger här inte något konkret förslag men vill påpeka att i en enskild motion från folkpartihåll, som väckts vid årets riksdag, behandlas olika frågor rörande de frivilliga övervakarna, däribland arvodesfrågan.

Med hänvisning till det anförda hemställles,

att riksdagen måtte besluta att under justitiedepartementets huvudtitel för budgetåret 1966/67 anvisa

1. Till *Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar* förslagsvis 5 549 000 kr., innebärande en ökning med 104 000 kr. jämfört med departementschefens förslag för förstärkning av socialbyråns psykologsektion med en arbetspsykolog i Ae 25, en sociolog i Ae 25 samt medel för särskilda utredningar.

2. Till *Fångvårdsanstalterna: Avlöningar* förslagsvis 88 570 000 kr., innebärande en ökning jämfört med departementschefens förslag med 430 000 kr. för inrättande av 11 tjänster som assistent i Ae 17 för frivårdsarbete samt 7 tjänster som kurator i Ae 17 och ytterligare 2 tjänster som kanslibiträden i Ae 7 vid de psykiatriska avdelningarna inom kriminalvården.

3. Till *Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier* 6 070 000 kr., innebärande en ökning jämfört med departementschefens förslag med 70 000 kr. för anskaffande av en svagströmsanläggning vid norrtäljeanstalten.

4. Till *Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar* förslagsvis 6 753 000 kr., innebärande en ökning jämfört med departementschefens förslag med 563 000 kr. för inrättande av 11 tjänster som biträdande skyddskonsulent i Ae 19 samt 24 tjänster som skyddsassistent i Ae 17.

Stockholm den 25 januari 1966

Bertil Ohlin
Manne Ståhl

Sven Wedén
Brita Elmén

Daniel Wiklund
Sven Gustafson
i Göteborg

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Ingemar Mundebo